

VÝROČNÁ SPRÁVA NA ROK 2024

Mgr. Martin Kondek
predseda OZ

Základné údaje o organizácii

Názov organizácie: Centrum environmentálnej výchovy Turiec

Adresa: Severná 6, 036 01 Martin

Právna forma: Občianske združenie

Predmet činnosti: Environmentálna výchova žiakov, ochrana prírody a krajiny, zvyšovanie povedomia v oblasti environ. výchovy a ekológie

IČO: 42347769

DIČ: 2023983533

Miesto, dátum a číslo registrácie: Bratislava, 2.4.2013, VVS/1-900/90-41307

Číslo účtu: 2600535876/8330

Banka: Fio banka, a.s.

IBAN: SK 31 83 3000 00002600 535876

BIC KÓD: FIOZSKBAXXX

Naše poslanie

Občianske združenie Centrum environmentálnej výchovy Turiec založili pedagógovia, ktorí svoje učiteľské poslanie spojilo práve s environmentálnou výchovou žiakov v okrese Martin. Svoju organizáciu pomenovali podľa regiónu, ktorý je predurčený na zážitkové vyučovanie v oblasti prírodovedy, vlastivedy, biológie, geografie či regionálnej výchovy. Cieľom združenia je zavádzanie environmentálnej výchovy do výchovno-vzdelávacieho procesu na základných a stredných školách, aktivity súvisiace s ochranou prírody a krajiny, aktivity súvisiace so zvyšovaním povedomia širokej a odbornej verejnosti v oblasti environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu a taktiež poskytuje poradenskú a vzdelávaciu činnosť na podporu cieľov združenia. Členovia združenia si dali tiež za úlohu podporovať podobné aktivity zamerané na rozvoj pozitívneho prístupu k prírode a krajine.

História

Ešte začiatkom 90-tych rokov pôsobila v obci Turčiansky Peter Stanica mladých prírodovedcov a Stanica mladých turistov. Deti sa stretávali v barokovom kaštieli pôvodných majiteľov Révaiovcov predovšetkým vo voľnom čase a prevažnú časť trávili v prírode, alebo pri športových aktivitách, nakoľko mal park pri kaštieli veľkú rozlohu. Počas celého roka bol u detí veľký záujem o aktivity a pútavý program v podobe výletov, výstupov, či hier prinášal deťom nezabudnuteľné zážitky.

Časom vznikla myšlienka, ako využiť kaštieľ a jeho areál aj počas týždňa. Práve vtedy sa zrodil základ projektu environmentálnej výchovy, ktorý sa počas skoro 30 ročného fungovania menil, prispôboval dobe, vzniknutým problémom, ako aj potrebám deťom a škôl.

Vzhľadom na majetkoprávne vysporiadania ohľadom kaštieľa v Turčianskom Petre bolo potrebné v roku 2002 meniť priestory, v ktorých sa projekt úspešne realizoval pod hlavičkou Centra voľného času. V náročných časoch podala pomocnú ruku obec Turčianske Kľačany a jej základná škola, ktorá sa stala prechodným domovom. V roku 2005 sa naskytla možnosť získať priestory bývalej základnej školy v Turčianskej Štiavničke, ktoré poskytovali vhodné podmienky na environmentálne aktivity. Priľahlý anglický park s domácimi, zahraničnými i vzácnymi drevinami, či unikátny vodný systém Teplických serpentín boli skvelým základom pre kvalitnú environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu.

Obľúbenosť projektu na školách rástla a postupne sa zapojili takmer všetky základné školy okrese Martina. Nakoľko vznikla požiadavka rozšíriť projekt aj na ďalšie ročníky, vtedajší pracovníci vytvorili podmienky pre vznik vysunutých pracovísk postupne v Turčianskom Petre, v Turčianskom Jasene, v Turanoch a v Blatnici. Veľmi dobre systematické pôsobenie environmentálnej výchovy na žiakov od druhého po deviaty ročník však narušila zmena financovania Centra voľného času. Projekt environmentálnej výchovy sa ocitol v kritickej situácii a vzniknutý komplikovaný stav sa po rokovaní s mestom Martin podarilo stabilizovať. Bola navrhnutá forma financovania projektu cez neziskovú organizáciu – občianske združenie, ktoré však muselo počítať s menšími finančnými možnosťami ako za pôsobenia Centra voľného času. Ostali však zachované 3 pracoviská a na základe poctivej a transparentnej spolupráce so základnými školami a poskytovateľmi dotácií, ktorými sú predovšetkým mesto Martin, mesto Vrútky a obce v okrese Martin sa podarilo postupne stabilizovať situáciu v prospech detí, ktoré boli, sú a budú najdôležitejším článkom environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu.

Hlavná činnosť občianskeho združenia

Hlavnú činnosť Centra environmentálnej výchovy Turiec tvoria stretnutia tried v priebehu vyučovania počas školského roka. Po príchode žiakov do školy sa spolu s vyučujúcim presunú na vybrané pracovisko, kde prebieha pod vedením lektorov OZ environmentálna výchova prevažne zážitkovým spôsobom vyučovania. Každé pracovisko je špecializované na iný ročník a program spolu s metódami prispôsobuje danej vekovej kategórii.

Po úspešnom dokončení nového Envirocentra v Areáli SIM (Martin, mestská časť Priekopa) z Operačného programu Kvalita životného prostredia sa aktivity, ktoré prebiehali dlhoročne na pracovisku v Blatnici presunuli práve do novovybudovaného centra. Moderné priestory s interaktívnymi modelmi sa stali viac ako adekvátnou náhradou a spolu s obmenou programov sú atraktívnou voľbou pre environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu. Okrem aktivít pre žiakov boli zorganizované programy pre širokú verejnosť ako premietania filmov, prednášky, workshopy zamerané na podporu biodiverzity či tematické dni (Deň Zeme, Európsky týždeň mobility, Zelená pre dôchodcov a pod.).

Cieľom programov je prostredníctvom priameho kontaktu s prírodným materiálom, faunou, flórou a prostredím rozširovať poznatky, rozvíjať zručnosti a návyky vedúce k pozitívnemu vzťahu detí a širokej verejnosti k prírode, životnému prostrediu, objasňovať súčasnú environmentálne problémy a hľadať riešenia na ich odstránenie, resp. minimalizáciu.

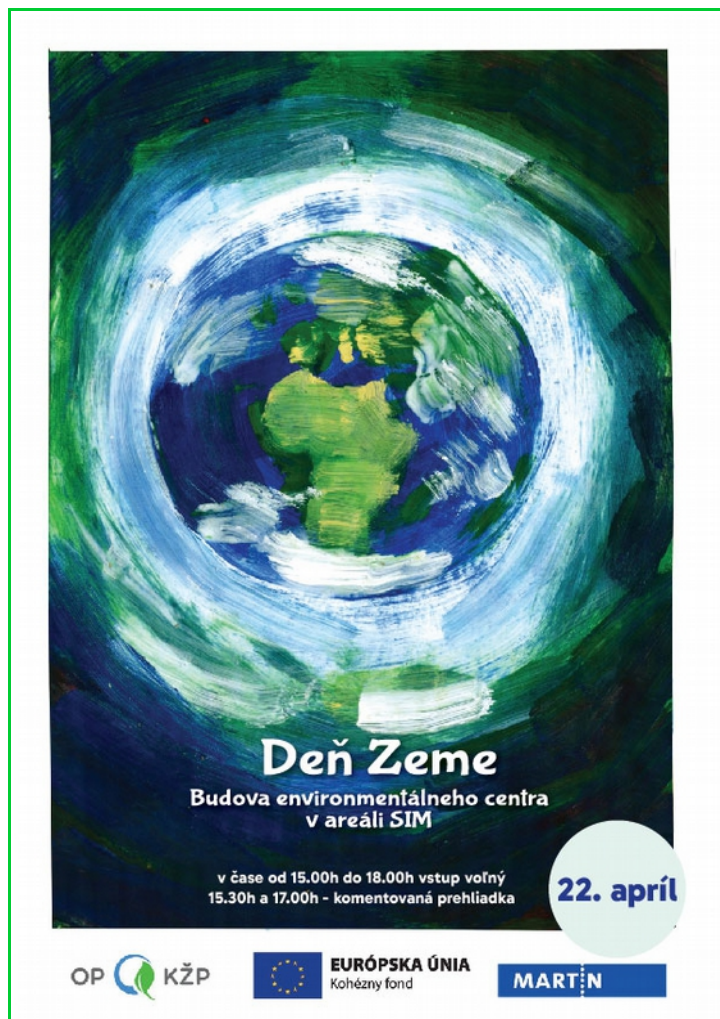
Programy pre žiakov vychádzajú z učebných osnov env. výchovy ako aj z prírodovedných predmetov a požiadaviek učiteľov na vybrané prírodovedné témy a boli realizované v prenajatých priestoroch v obciach Turčianska Štiavnička, Turčiansky Peter a v Envirocentre v Areáli SIM. Lokality boli vybrané zámerne vzhľadom k ich geografickej, historickej úlohe v dejinách Turca, ale aj jedinečnosti prírodného prostredia. V rámci projektu je využívané predovšetkým zážitkové učenie, ktoré pozitívne vplyva aj na rozvoj regionálnej výchovy a posilňuje tiež medzipredmetové vzťahy vo výchovno-vyučovacom procese.

V roku 2024 prebiehali aktivity environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu na všetkých troch pracoviskách. Programy pre žiakov základných škôl boli rozdelené do troch častí – zimnej, jarnej a jesennej. Zimnú časť absolvovali žiaci tretieho ročníka v Turčianskej Štiavničke a žiaci šiesteho ročníka (iba obce) v Envirocentre v Areáli SIM spolu 36 termínov v počte 687 žiakov. Jarná časť (apríl – jún) prebiehala na pracovisku v Turčianskom Petre, kde sa environmentálnej výchovy zúčastnil druhý ročník, v Turčianskej Štiavničke štvrtý ročník a v Envirocentre v Areáli SIM štvrtý, piaty a šiesty ročník. Jarnej

časti sa zúčastnilo v 178 termínoch 3 107 žiakov. Jesennú časť (september – december) absolvovali na pracovisku v Turčianskom Petre žiaci druhého ročníka do konca septembra a od začiatku októbra po obojstrannej plánovanej dohode o ukončení dlhoročnej spolupráce s Peterským bábkovým divadlom pokračovali programy v Envirocentre v Areáli SIM spolu s aktivitami pre žiakov piateho ročníka. Žiaci štvrtého ročníka zavítali do Turčianskej Štiavničky, jesennej časti sa zúčastnilo spolu v 127 termínoch 2 333 žiakov.

Do projektu environmentálnej výchovy pre žiakov ZŠ sa zapojili všetky školy v meste Martin, Vrútky a Turany (štátne, súkromné i cirkevné) a takmer všetky školy z obcí v okrese Martin. Celkovo sa na projekte zúčastnilo 29 škôl v 344 termínoch a pracoviská navštívilo dokopy 6 127 žiakov.

Okrem pravidelnej činnosti organizovalo Centrum environmentálnej výchovy Turiec aj aktivity pre širokú verejnosť v novovybudovanom Envirocentre v Areáli SIM. Po úspešnom oficiálnom otvorení v rámci Dňa Zeme zorganizovalo ďalšie tematické dni ako Deň detí, Zelená pre dôchodcov, či jednoduchovú aktivitu v rámci Európskeho týždňa mobility. Taktiež sa konali prednášky zamerané na zníženia rizika povodní, premietania filmov a workshopy, na ktorých sa široká verejnosť zapojila do stavania vtáčích búdok a výroby hmyzích hotelov. Do programov sa zapojilo približne 950 účastníkov.

Pracoviská Centra environmentálnej výchovy Turiec

Turčiansky Peter

Pracovisko v Turčianskom Petre je zamerané na environmentálnu výchovu žiakov druhého ročníka základných škôl. Priestory sa nachádzajú v malebnej drevenici, v ktorej sídli Peterské bábkové divadlo. Jeho tvorcom je pán Juraj Šimon, umelecký rezbár a náš dlhoročný spolupracovník, ktorému učarovala práca s drevom. Pod jeho rukami doslova ožívajú jedinečné marionety, ktoré pútavou formou vysvetľujú žiakom, aké zvieratá žijú v lese a v našom okolí, prečo sú potrebné a prospešné, prípadne ako sa má človek správať v prírode. Okrem drevených marionet predvádza pán rezbár aj samotnú prácu s drevom. Program dopĺňujú environmentálne aktivity zamerané na lesný ekosystém v podobe potravinovej mapy, praktických ukážok fragmentov zo živočíchov, či dôležitosti rozmanitosti biodiverzity.

Turčianska Štiavnička

Pracovisko v Turčianskej Štiavničke je zamerané na environmentálnu výchovu žiakov tretieho a štvrtého ročníka základných škôl. Priestory sa nachádzajú v blízkosti unikátneho anglického parku, ktorý sa nachádza pri novo zrekonštruovanom renesančnom kaštieli rodu Révaiovcov zo 16. storočia, do ktorého povolili vstup súčasný majitelia za účelom aktivít zameraných na environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu. V parku sa nachádza viac ako 400 druhov drevín a vyskytujú sa v ňom vzácne rastliny ako napr. črievičník papučkový. Zážitkové vyučovanie je pripravené pre žiakov nielen v exteriéri, ale aj v priestoroch Centra environmentálnej výchovy Turiec. Priamym kontaktom so živočíchmi ako je napríklad had, dážďovka, pakobylka, agama alebo pavúk žiaci odstraňujú zaužívané predsudky a zároveň sa dozvedia o ich užitočnosti v rámci ekosystémov. Programy sú zamerané aj na význam vtáctva a pripravené aktivity kladú dôraz na zmenu myslenia a prístupu k vlastnej spotrebe či v oblasti ochrany krajiny.

Envirocentrum v Areáli SIM

Envirocentrum v Areáli SIM (mestská časť Martin – Priekopa) je novovybudované stredisko z Operačného programu Kvalita životného prostredia, kde veľkú úlohu pri založení a úspešnom dokončení zohralo mesto Martin. Programy environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu sú určené nielen pre žiakov, ale aj pre širokú verejnosť. Aktivity sú zamerané predovšetkým na adaptačné a mitigačné opatrenia v rámci klimatickej zmeny. Návštevníci sa taktiež dozvedia o význame mŕtveho dreva v lese, o dôležitosti zachovania bohatej biodiverzity, na význam mokradí, či zachytávania vody v krajine a pod. V moderných priestoroch sa nachádzajú aj interaktívne 3D modely súvisiace s vodozádržnými opatreniami a zelenými prvkami v mestách. Taktiež sa v ňom konajú prednášky, workshopy či premietania filmov s environmentálnou tematikou. Veľkým prínosom pre žiakov je skutočnosť, že sú využívané rôzne formy zážitkového vyučovania a metódy kritického myslenia.

Environmentálne vychádzky

Počas letných prázdnin organizovalo občianske združenie environmentálne vychádzky, ktoré sa uskutočnili v dvoch týždenných turnusoch (8.7.-12.7. a 15.7.-19.7.). Program pod názvom Živé poklady Veľkej Fatry nebol zameraný len na živočíchy či rastliny, lektori sa spolu s deťmi venovali sa prírode ako komplexnému organizmu. Okrem dôležitosti vody a biodiverzity spoznávali významné lokality v Turci, určovali a pozorovali vodné živočíchy ako larvy vážok, mloka či potápnika, zbierali huby, videli zaujímavé druhy ako krušík červený, prilbovku bielu, ale i užovku obojkovú či kunku žltobruchú a podrobnejšie sme sa venovali druhom motýľov vyskytujúcich sa na našom území. Počas spoločného putovania sa podarilo naraziť aj na stopu našej najväčšej šelmy medveďa hnedého. Ako pripomienku si deti na tvorivej dielni vlastnoručne vyrobili a vyzdobili napájadlo pre opeľovače, ktoré majú tak ako my v narastajúcich teplotách problémy s pitným režimom. Environmentálnych vychádzok sa zúčastnilo spolu 32 detí.

Krajský festival ZA zelený kraj

Dňa 13.6.2024 zrealizoval Žilinský samosprávny kraj prvý krajský envirofestival, ktorý sa konal v priestoroch Budatínskeho parku. Pred úspešným zorganizovaním akcie ŽSK oslovil Centrum environmentálnej výchovy Turiec pri príprave Konceptie environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu v Žilinskom kraji. Zástupca občianskeho združenia sa pripojil do pracovnej skupiny a na osobných stretnutiach i v online priestore spoločne s ostatnými členmi pripomienkovali navrhnutú koncepciu, ktorá bola upravená do konečnej verzie (zilinskazupa.sk/files/2024/jul/8_7/koncepcia-evvo-zk_fina-lna-verzia.pdf). Do samotného festivalu sa zapojili viac ako dve desiatky organizácií a prilákal viac ako 500 študentov zo stredných škôl. Festival bol vyústením viac ako dvojročnej práce kraja v oblasti zlepšovania podmienok environmentálneho vzdelávania. Jedným z hlavných cieľov bolo prepojiť organizácie so strednými školami a ponúknuť im programy, ktoré momentálne reagujú na environmentálnu problematiku v súčasnom svete. Počas podujatia sa študenti mohli zapojiť do pripravených aktivít a dozvedieť sa viac o činnosti zúčastnených organizácií. Súčasťou festivalu bola aj diskusia na tému EKO do školy, ktorá priniesla ukážky dobrej praxe, predstavená bola interaktívna hra Kompas mobility a na záver programu vystúpila mládežnícka kapela Cherries & Therapy. Centrum environmentálnej výchovy sa taktiež zapojilo nielen aktivitami pri stánku, ale i interaktívnym 3D modelom mesta, vďaka ktorému mohli študenti pochopiť význam adaptačných a mitigačných opatrení. Festivalu sa zúčastnila ambasádorka Európskeho klimatického paktu a ochrany klímy Marta Fandlová, Veronika Basta z Ministerstva životného prostredia za projekt Populair a taktiež županka Erika Jurínová.

Festival environmentálnych výučbových programov Šiška 2024

Zástupca Centra environmentálnej výchovy Turiec sa zúčastnil 26. ročníka festivalu ŠIŠKA, ktorý sa konal v hoteli Patince a okolí a jeho ústrednou témou bolo ovzdušie. Otváracia prednáška bola zameraná najmä na kvalitu ovzdušia, jeho monitoring a vyhodnocovanie údajov. Druhý deň festivalu pokračoval prezentáciami a workshopami účastníkov, ktoré prebiehali celé doobedie paralelne v dvoch miestnostiach. V rámci hlavnej témy sa účastníci mohli dozvedieť, ako vplýva poľnohospodárska krajina na kvalitu ovzdušia, prípadne ako vplýva frekvencia dopravy na okolie našich škôl. Veľmi pútavá bola prezentácia s názvom Krajina, stromy & my od Ladislava Bíra, ktorá sa venovala dôležitosti stromov, ich nenahraditeľným funkciám, ako aj vysádzaniu a ich významu pre okolie. Súčasťou poobedného programu boli dve exkurzie. Prvá skupina účastníkov sa vydala do mesta Komárno a druhá do Strediska environmentálnej výchovy Dropie, ktoré prešlo v poslednom období výraznou modernizáciou. Program vyvrcholil spoločným večerom, kde účastníkov preveril kvíz o ovzduší a taktiež sa pokrstila publikácia „klímaTYzuj sa – metodická príručka pre školy“. Tretí deň uzavrela séria ďalších inšpiratívnych príspevkov na environmentálne témy.

Medzinárodný vzdelávací festival Kroky vpred

Medzinárodný festival pod názvom Kroky vpred sa konal 12. - 14. novembra v Košiciach za účasti odborníkov z Karpatského dohovoru, ktorý je tvorený zo siete expertov v oblasti vzdelávania pre trvalo udržateľný rozvoj. V rámci programu odzneli príspevky od členov z Cypru, Českej republiky, Poľska, Maďarska, Rumunska či Srbska. Zo slovenskej strany boli zaujímavým účastníkmi s pútavými prednáškami napr. šachový veľmajster, spisovateľ, lektor a publicista Ján Markoš či sociologička Zuzana Fialová. Hlavnými témami festivalu boli ľudské hodnoty, kritické myslenie, morálka či výzvy spojené s meniacimi sa podmienkami na našej planéte. Centrum environmentálnej výchovy sa zapojilo do programu v spolupráci s občianskym združením Malá líška v rámci workshopu pod názvom „Premeň smutné mesto na šťastné“, kde bol využitý interaktívny model 3D mesta. Pomocou prvkov ako solárne panely, komunitné záhrady, cyklotrasy, zasakovacie plochy, zeleň, parkovacie domy a pod. mohli účastníci zmeniť bežné slovenské mesto na moderné „zelené“ mesto. Hlavným organizátorom podujatia bol Sekretariát Karpatského dohovoru a Špirála – sieť environmentálne výchovných organizácií. Spoluorganizátormi bola Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Prírodovedecká fakulta a občianske združenie Sosna.

Certifikácia organizácií zameraných na environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu

Okrem pravidelnej činnosti sa občianske združenie Centrum environmentálnej výchovy pokračovalo v spolupráci zameranej na vytvorenie certifikačného systému pre organizácie ponúkajúce programy environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu. Systém certifikácie koordinuje Slovenskej agentúry životného prostredia, ktorá oslovila CEV Turiec za účelom spolupráce. Cieľom certifikácie je podporiť organizácie v raste kvality ich služieb, kritériá stanovujú princípy a predpoklady pre realizáciu odbornej ponuky programov a fungujú ako usmernenie pre rozvoj organizácie a jej činnosti. Tie organizácie, ktoré splnia stanovené kritériá, budú môcť po spustení akreditácie získať certifikát potvrdzujúci vysokú úroveň kvality ich činnosti.

V roku 2024 sa podarilo odpilotovať navrhnutý systém v praxi na príklade vybraných organizácií ako zo štátneho, tak i mimovládneho sektora. Na základe získaných informácií následne prebehla revízia jednotlivých kritérií pre udelenie certifikátu. V roku 2025 bude oficiálne spustený systém, ktorý je založený nielen na certifikačnej značke, ale predovšetkým na zvyšovaní kvality poskytovaných služieb, vzájomnej podpore a zdieľaní dobrej praxe.

Zdroj: www.certifikaciaevvo.sk

Informácie o hospodárení združenia

Majetok združenia k 31.12.2024 činí: 1 218,55 €

Závazky združenia k 31.12.2024 činia: 1 329,65 €

Príjmy a výdavky

Príjmy OZ celkom: 64 570,31 €

Výdavky OZ celkom: 112 216,17 €

Suma rozdielu príjmov a výdavkov: -47 645,86 €

Z výsledkov účtovnej uzávierky k 31.12.2024 vyplýva hospodársky výsledok strata vo výške 47 645,86 €. Pre doplnenie informácie udávame, že v roku 2023 bol zisk 46 129,51 €, vzhľadom k poukázaniu finančných prostriedkov na informačné aktivity v rámci projektu nového Envirocentra v Areáli SIM a tie boli použité v priebehu roka 2024.

K 31.12.2024 boli v združení zamestnaní na riadny pracovný pomer 3 zamestnanci a 0 zamestnancov na dohodu o vykonaní práce/dohodu o vykonaní pracovnej činnosti.

Prehľad príjmov pre OZ Centrum environmentálnej výchovy Turiec v roku 2024

Členské príspevky	30,00 €
2 %	4 134,31 €
Dotácie	57 130,00 €
Dobrovoľné príspevky	476,00 €
Ostatné	2 800,00 €

Prehľad výdavkov OZ Centrum environmentálnej výchovy Turiec v roku 2024

Zásoby a materiál	11 365,45 €
Služby	25 650,66 €
Mzdy, poistné a príspevky	71 356,31 €
Sociálny fond	259,49 €
Ostatné	3 584,26 €

Komentár

Príjmy: 1) ostatné – príjmy z činnosti občianskeho združenia

Výdavky: 1) zásoby – krmivo a lieky pre zvieratá, kancelárske a hygienické potreby,
2) služby – nájom, poplatky za telefonické služby, poplatky za internetovú stránku, elektrická energia, spracovanie účtovníctva, palivo na vykurovanie objektu, služby BOZP
3) mzdy – mzdy pracovníkov CEV Turiec vrátane odvodov SP, ZP a dane zo závislej činnosti
4) sociálny fond – tvorba sociálneho fond
5) ostatné – stravné lístky, finančné príspevky na stravné, kolky, komunálny odpad

2 % z dane

OZ Centrum environmentálnej výchovy Turiec prijalo v roku 2024 2% zo zaplatenej dane vo výške 4 134,31 €. Čiastka bola použitá na krmivo pre zvieratá a veterinárne úkony, na tlač dokumentov, čistiace potreby, kanc. potreby, vyučovacie prostriedky, prevádzkové náklady, odvody a na rekonštrukciu priestorov určených na environmentálne vzdelávanie, výchovu a osvetu.

Záver

Všetky získané finančné prostriedky v roku 2024 boli využité na splnenie cieľa, pre ktorý bolo občianske združenie zriadené a zaregistrované.

Obce a mestá, ktoré nás podporili v roku 2024

ĎAKUJEME

Obec/mesto	Suma
Belá-Dulice	500,00 €
Blatnica	1 250,00 €
Benice	250,00 €
Košťany nad Turcom	350,00 €
Martin	50 000,00 €
Lipovec	180,00 €
Príbovce	500,00 €
Rakovo	200,00 €
Sučany	1 000,00 €
Turany	1 200,00 €
Turčianske Kľačany	400,00 €
Turčianska Štiavnička	1 550,00 €
Valča	750,00 €
Vrútky	1 200,00 €
Žabokreky	600,00 €

Ďakujeme firme Top privacy s.r.o. za poradenstvo a zabezpečenie ochrany osobných údajov v súlade s nariadením GDPR.

Kontaktné údaje

Názov združenia: Centrum environmentálnej výchovy Turiec

Adresa: Severná 6, 036 01 Martin

Štatutárny zástupca: Mgr. Martin Kondek (predseda OZ)

Tel: +421/ 915 967 526

Email: cevturiec@gmail.com

Web: www.cevturiec.sk